

Poznámky o „zákonitostech“ v ekonomice a „zákonech“ v ekonomii

Motto: Tak dlouho se chodí se džbánem pro pivo, až se ucho utrhne...

❖ Zákonitost první (stavební prvek)

Základním prvkem ekonomiky je směna, jejímž předpokladem je komunikace.

❖ Zákonitost druhá (zdroj pohybu)

Důvodem směny je nerovnováha mezi aktuálním a možným stavem, kterou lze prostřednictvím směny co nejrychleji změnit.

❖ Zákonitost třetí (pohyb-růst složitosti)

Složitost (komplexita) ekonomiky (jako síť uskutečnitelných směn) má tendenci vzrůstat.

Kontext a komentář: směna vyžaduje pro své standardní uskutečnění dvě hodnoty a ke každé z nich jednu vůli. Více než jedna vůle na straně jedné hodnoty vyžadují jejich agregaci prostřednictvím komunikace. Komunikace dvou agregovaných či individuálních vůlí, která buď použije existující pravidlo směny, nebo vytvoří nové, je následně předpokladem samotné směny.

Dvě různé vůle potřebné ke směně nevyžadují nutně účast dvou osob. Existuje celá třída směn, které probíhají v rámci jedné mysli, která umí generovat více představ hodnot, plánů na jejich získání a s nimi spojených vůlí. Jejich vzájemná směna je procesem vedoucím k individuálnímu rozhodnutí.

Ekonomika v podobě modelu sítě uskutečnitelných směn je ve své podstatě dynamikou fázového prostoru možných směn, který zahrnuje kombinaci všech možných vůlí, hodnot a jejich vztahů. Ve fázovém prostoru se chová jako jeden z jeho možných $(n-1)$ „subprostorových“ (rovinných) řezů. Podstatou dynamiky takového fázového prostoru je přítomnost pravidel směny, která třídí možné směny na uskutečnitelné a ostatní. Pravidla jsou zároveň zvláštním druhem hodnot, které vznikají a zanikají v procesu komunikace. Uskutečněné směny představují novou skutečnost v podobě dalšího $(n-2)$ „subprostoru“ (linie ležící na této rovině) a určují podobu nového aktuálního stavu ekonomiky.

Z každého aktuálního stavu je patrný stav dalšího možného „nejbližšího příštího“ aktuálního stavu, který je složen z existujících hodnot, ze slibů budoucí existence hodnot a z derivátů těchto slibů, které se nabízejí prostřednictvím vůle k uskutečnitelné směně za hodnoty existující v rámci aktuálního stavu. Uskutečněné směny mezi aktuálním a stavem „nejbližšího příštího“ přispívají ke zvyšování složitosti, neboť každý nejblížejší příští stav přináší rozšíření počtu možných směn. Každý následující aktuální stav sítě uskutečněných směn je tedy složitější než předcházející. Jde o jev, který má tendenci k růstu nade všechny meze a vzbuzuje iluzi možnosti neomezeného hospodářského růstu.

Problémem této iluzorní tendence je narůstající celkový nedostatek a především zcela nerovnoměrná distribuce vůle ke směně potřebné. Zatímco síť hodnot a jejich vazeb, jako vyjádření uskutečnitelných směn, nemá díky růstu produkce, poznání a časových rovin, ve kterých se hodnoty nacházejí, s růstem žádný problém, vytvořit celkový i partikulární dostatek vůle je významný problém a hlavní brzda toho, co se dnes nazývá ekonomický růst. Zdaleka nejde jen o to, že současnou síť hodnot a jejich směn už dávno neovládá síť individuálních vůlí, ale vůle se nedostává již ani v nejrůznějších násilím nebo manipulací vnucených agregátech. Jde zcela přirozeně i o to, že veškeré hodnoty, které se nabízejí k uskutečnitelné směně, musí být doprovázeny reálnou aktuálně přítomnou vůlí, ať již byla vytvořena jakkoliv a tato vůle musí mít aktuálně svoji váhu.

Na nedostatku vůle zastupující hodnoty také prioritně dochází ke zhroucení ekonomiky. To platí i pro případ námitky, že lidé by směňovali, mají dostatek vůle, ale nemají peníze. Jinými slovy, za podstatnou částí peněz nestojí dostatek vůle, jednak proto, že jich je moc a jednak proto, že jsou zcela nerovnoměrně distribuovány a v neposlední řadě proto, že některé způsoby jejich užití ke směně jsou vyhrazeny jen úzké vrstvě mentálních a majetkových elit. Podstatné skupině osob nezbývá než svou vůli obrátit ke směně hodnoty vlastní pracovní síly, která přestává hodnotou být.

Přeneseně řečeno-nejsou lidi. Platí i následující kroky úpadku ekonomiky:

Není, jak směňovat...

Není, co směňovat...

Není, kdo by směňoval...
